

Қазақстандағы Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы

Жаңалықтар мен ақпараттарға жазылыңыз:

 WHOKazakhstan
 @whokazakhstan
 website: who.int/Kazakhstan

Қазақстан
Республикасы
Денсаулық сақтау
министрлігі

World Health
Organization
European Region

The
Pandemic
Fund
FOR A RESILIENT WORLD

Co-funded by
the European Union

ДІНИ КӨШБАСШЫЛАРДЫҢ ХАЛЫҚТЫҢ ИММУНДАУ ТУРАЛЫ БІЛІМІН АРТТЫРУДАҒЫ РӨЛІ

жоспарлы иммундауды ілгерілету мақсатында

World Health
Organization

Region

АДАМ ПАПИЛЛОМА ВИРУСЫ
АУРУЫНА ҚАРСЫ ВАКЦИНАЦИЯ
АРҚЫЛЫ ЖАТЫР МОЙНЫ ОБЫРЫН ЖОЮ

МЕДИЦИНА
МЕКТЕБІ

Стратегиялық, серпінді
Литтсбург Университеті
Медицина Мектебі (АҚШ)

Дені сау ұрпақ – діни және медициналық
көшбасшылардың ортақ міндеті.
Біз барлық балалардың дені сау болуы үшін
қоғамдастыққа вакцинацияның пайдасы
туралы ақпарат береміз.

Жазбалар үшін

Кіріспе

Иммундау — өзіңізді, балаларыңызды және бүкіл қауымдастықты **жұқпалы және кейбір жұқпалы емес аурулардан** қорғаудың сенімді жолы. Вакцинациялардың арқасында бүкіл әлемде миллиондаған адамдар қызылша, дифтерия, көкжөтел, полиомиелит, В гепатиті, менингит, пневмония және жатыр мойны обыры сияқты **қауіпті аурулардан** зардап шекпейді.

Қазақстанда вакцинация **Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен** профилактикалық екпелердің ұлттық күнтізбесіне **сәйкес мемлекеттік медициналық ұйымдарда** тегін жүргізіледі.

Ұлттық профилактикалық егу күнтізбесі біздің елімізде 1998 жылдан бері жұмыс істейді және Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДҰ) ұсыныстарына **сәйкес** үнемі **жаңартылып отырады**.

Иммундаудың дәйекті мемлекеттік саясатының арқасында Қазақстан соңғы **34 жылда елеулі жетістіктерге** қол жеткізді

- **Эпидемиялық паротит (шошқа мойын) ауруы 100 еседен астам төмендеді — 1990 жылғы 12 194 жағдайдан 2024 жылы 118 жағдайға дейін;**
- **А вирустық гепатиті 32 еседен астам азайды (73 962-ден 2 289 жағдайға дейін);**
- **В вирустық гепатиті 92 есе төмендеді (5 287-ден 57 жағдайға дейін).**
- Басқа да қауіпті инфекциялардың тұрақты төмен деңгейі сақталады:
- **сіреспе жағдайларының саны 13-тен 2 жағдайға дейін төмендеді ↓ ,**
- **қызамық жағдайларының саны 24 396-дан 11-ге дейін төмендеді ↓ ,**
- 1996 жылдан бері **полиомиелит, ал 2009 жылдан бері дифтерия жағдайлары тіркелмеген.**

Бұл нәтижелер вакцинацияның шын мәнінде жұмысы **тиімді екенін** және **адам өмірін** сақтайтынын көрсетеді. Алайда, соңғы **2-3 жылда**, әлемнің көптеген елдеріндегідей, Қазақстанда да **қызылша мен көкжөтел ауруының өсуі** байқалуда.

Қызылша ауруының 75%-дан астамы және көкжөтел ауруының 87%-ы жоспарлы екпе **алмаған балаларда** тіркелген. Бұл дерек **иммундаудың өте маңызды** екенін дәлелдейді: тіпті бір екпені өткізіп алу аурудың өршуіне әкелуі мүмкін.

Когда большинство людей в сообществе привиты, формируется **коллективный (общественный) иммунитет**. Он защищает не только вакцинированных, но и тех, кто **не может быть привит по медицинским причинам** (например, новорождённых, людей с тяжёлыми хроническими болезнями). Такой иммунитет помогает **останавливать вспышки** инфекций и делает сообщество **более здоровым и безопасным**.

Иммундау — денсаулық пен өмірді сақтаудың ең тиімді әдістерінің бірі. Бұл жеке адамға ғана емес, бүкіл отбасына, қоғамға және мемлекетке көмектеседі.

- Қызылша, көкжөтел, дифтерия, менингит, полиомиелит, гепатит сияқты қауіпті және өлімге әкелетін аурулардан қорғайды.
- Ауыр асқынулардың, мүгедектіктің және өлімнің алдын алады.
- Балалардың денсаулығын қамтамасыз етіп, болашақ ұрпақтың әл-ауқатын нығайтады.
- Емдеу мен оңалтуға кететін шығындарды азайтады, отбасы мен мемлекеттің қаражатын үнемдейді.
- Ұжымдық иммунитет қалыптастырады — ол тек вакцина алғандарды ғана емес, медициналық себептермен екпе салдыра алмайтындарды да қорғайды (мысалы, жаңа туған нәрестелер мен созылмалы ауруы бар адамдар).
- Қоғамның дені сау, тұрақты және ұйымшыл болуына көмектеседі — ауру балалар азайып, оқуға, еңбек етуге және дамуға көбірек мүмкіндік туады.
- Елдің экономикалық және әлеуметтік дамуына үлес қосады — дені сау халық ұзақ өмір сүріп, тиімді жұмыс істейді және салауатты ұрпақ тәрбиелейді.
- Алла Тағала сыйлаған денсаулыққа қамқор болу жөніндегі өсиетке сәйкес келеді. Қазақстанның барлық діндерінде өмір мен денсаулық қасиетті құндылықтар болып саналады. Аурулардан қорғау — сүйіспеншілік, мейірімділік пен жауапкершіліктің көрінісі.

Тәуекел тобына кіретіндер: егде жастағы адамдар, жүкті әйелдер, медицина қызметкерлері, созылмалы аурулары бар адамдар және басқалар

- **1 жасқа дейінгі балалар:** туберкулез, В гепатиті, дифтерия, сіреспе, көкжөтел, полиомиелит, гемофильді және пневмококкты инфекциялар (менингит, пневмония және басқалар) сияқты ауруларға қарсы екпе алу үшін емханаға 5 міндетті бару. **Өмірдің бірінші жылында бала 11 инфекцияға қарсы вакцинация алады:** туберкулез, В вирустық гепатиті, көкжөтел, дифтерия, сіреспе, полиомиелит, В типті гемофильді инфекция, пневмококк инфекциясы, қызылша, қызамық және паротит.

Баланың жасы	Вакцина	Аурулардан қорғайды	Енгізу әдісі
Өмірдің 1-4 күні	БЦЖ	Туберкулез	Тері ішіне, иыққа
	ВГВ (1-ші доза)	В вирустық гепатиті	Бұлшықет ішіне, жамбасқа
2 ай	ВГВ (2-ші доза)	В вирустық гепатиті	Бұлшықет ішіне, жамбасқа
	АБКДС (1-ші доза)	Көкжөтел, дифтерия, сіреспе	
	Хиб (1-ші доза)	В типті гемофильді инфекция	
	ИПВ (1-ші доза)	Полиомиелит (белсенді емес)	
	Пневмо (1-ші доза)	Пневмококк инфекциясы	Бұлшықет ішіне, жамбасқа
3 ай	АБКДС (2-ші доза)	Көкжөтел, дифтерия, сіреспе	Бұлшықет ішіне, жамбасқа
	Хиб (2-ші доза)	В типті гемофильді инфекция	
	ИПВ (2-ші доза)	Полиомиелит (белсенді емес)	
4 ай	ВГВ (3-ші доза)	В вирустық гепатиті	Бұлшықет ішіне, жамбасқа
	АБКДС (3-ші доза)	Көкжөтел, дифтерия, сіреспе	
	Хиб (3-ші доза)	В типті гемофильді инфекция	
	ИПВ (3-ші доза)	Полиомиелит (белсенді емес)	
	Пневмо (2-ші доза)	Пневмококк инфекциясы	Бұлшықет ішіне, жамбасқа
12-15 ай	КПК (1-ші доза)	Қызылша, қызадық, паротит	Тері астына, иыққа
	Пневмо (3-ші доза)	Пневмококк инфекциясы	Бұлшықет ішіне, иыққа / жамбасқа
	ОПВ	Полиомиелит	Ауызша, аузына тамшылар
18 ай	АБКДС (4-ші доза)	Көкжөтел, дифтерия, сіреспе	Бұлшықет ішіне, иыққа
	Хиб (4-ші доза)	В типті гемофильді инфекция	
	IPV (4-ші доза)	Полиомиелит (белсенді емес)	
2 жыл	ВГА (1-ші доза)	А вирустық гепатиті	Бұлшықет ішіне, иыққа
	ВГА (2-ші доза)		

-

6. ВАКЦИНАЦІЯ ҚАЛАЙ ЖҮРГІЗІЛЕДІ?

**Иыққа
инъекция**

Қосымша ақпарат көздері:

«Әлемдік конфессиялар және вакцинациялар» брошюрасы

Ислам және вакцинация

«Егу – иә немесе жоқ?»

Қосымша ақпарат алу үшін:

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі

Қоғамдық денсаулық сақтау ұлттық орталығы

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы

Қазақстан мұсылмандары діни басқармасы

website egu.kz
Жедел желі: 7701

Қазақстан Республикасындағы Ұлттық егу күнтізбесі

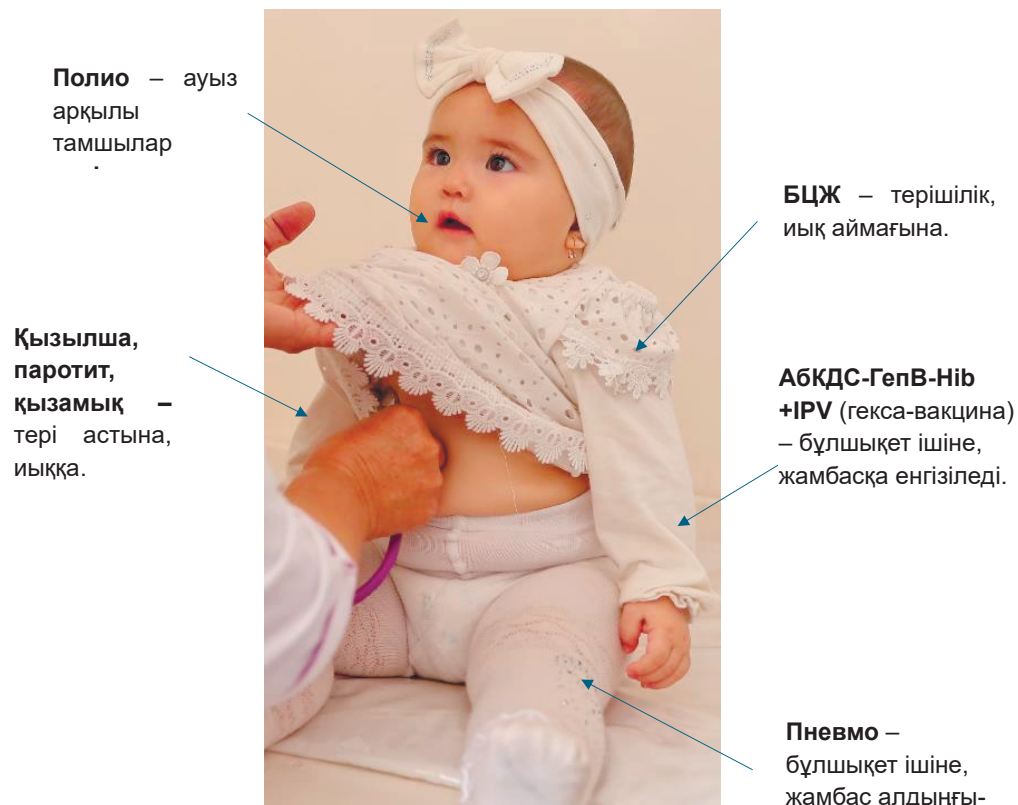
	1-4 күн	2 ай	3 ай	4 ай	12-15 ай	18 ай	2 жас	2,5 жас	6 жас	11 жас	11,5 жас	16 жас	19-10 жас аралығында егу
БЦЖ	☑												
ВГВ	☑	☑											
АБКДС		☑	☑	☑		☑							
Хиб		☑	☑	☑		☑							
ИПВ		☑	☑	☑		☑							
ОПВ					☑								
Пневмо		☑		☑	☑								
ККП					☑								
АДС-М					☑								
ВГА							☑						
ВПЧ													

Жоспарлы егу күнтізбесі 12 күнтізбесінен құралады:

- БЦЖ – туберкулезден
- ВГВ – вирустық гепатит В-ден
- АБКДС – көкжөтелден, дифтериядан, сіреспемен
- Хиб – b типті гемофильді таяқшадан
- ИПВ және ОПВ – полиомиялден
- Пневмо – пневмококты инфекциядан
- ККП – қызылша, қызылша және паротиттен
- АДС-М – дифтерия мен сіреспемен
- ВГА – вирустық гепатит А-дан
- ВПЧ – вирустық гепатит А-дан

*Барлық вакциналар мемлекеттік бюджет қаражаты есебінен сатып алынады

7. ВАКЦИНАЦИЯ ҚАЙДА ЕНГІЗІЛЕДІ?

- Вакцинацияның тексерілген шара екенін, оны ғылым мен дін растайтынын түсіндіріңіз.
- **Ресми дереккөздерге** сілтеме жасаңыз: ҚР Денсаулық сақтау министрлігі, ДДҰ, ЮНИСЕФ: edu.kz

4. Әр мүмкіндікті ескерту үшін пайдалану

Вакцинация тақырыбын келесі жағдайларда қосыңыз:

- жұма намаздарында,
- шіркеу рәсімдері және литургиялар,
- қауым жиналыстарында, тойларда, ата-аналар кездесулерінде.

Тұрақты ескерту алдын алу шараларын әдетке айналдыруға көмектеседі.

5. Медициналық ұйымдармен ынтымақтастық

Бірге жұмыс жасаңыз:

- емханалармен,
 - мектептермен,
 - әкімдіктермен,
- сенімді ақпаратты тарату және ата-аналарға балаларды уақтылы вакцинациялауға көмектесу үшін.

6. Вакцинациямен қамтуды қолдау

- Вакцинацияны өткізіп алған **балалар мен әйелдерді** анықтауға көмектесіңіз.
- Оларды жақын маңдағы медициналық мекемелерге жіберіңіз.

7. Ауырған оқиғаларға мұқият болу

Егер қауымдастықта **вакцинация арқылы алдын алуға болатын аурулар пайда болса**, медицина қызметкерлерін уақтылы хабардар етіңіз және жауапты шараларды ұйымдастыруға көмектесіңіз.

Рухани көшбасшылар — **өмірді қорғауда серіктестер**. Сіздің дауысыңыз адамдарға **сенуге, түсінуге және әрекет етуге көмектеседі**. Иммундауды ілгерілету арқылы сіз **қоғамға қызмет етесіз, ұлттың денсаулығын нығайтып, Алланың берген міндетін — өмірді сақтау мен мейірімділікті орындап отырсыз**.

Вакцинация — тек медициналық шара ғана емес. БҰЛ — **ИМАННЫҢ, МАХАББАТТЫҢ ЖӘНЕ ЖАНАШЫРЛЫҚТЫҢ КӨРІНІСІ**.

Ата аналар мен қауымдастықтарға арналған негізгі хабарламалар

- Дін вакцинацияға тыйым салмайды — керісінше, денсаулық пен өмірді сақтау — қасиетті міндет.
- Вакцинация сіздің балаңызды ғана емес, бүкіл қоғамды қорғайды — ұжымдық иммунитет қалыптасады.
- Әрбір бала егу арқылы аурулардан қорғалуға құқылы.
- Барлық екпелер қауіпсіз және Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі, Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы (ДДҰ) және ЮНИСЕФ тарапынан мақұлдаған.
- Әр баланы **бір жасқа дейін барлық қажетті егулерді алу үшін 5 рет емханаға алып келу қажет.**
- Баланың әлсіздігі, мүгедектігі немесе салмағы аз болса да, вакцинация мүмкін және қауіпсіз.
- Ата-аналар үшін вакцинация карталарын сақтау және оларды әр келген сайын емханаға әкелу маңызды.
- Бірнеше вакцинаны бір уақытта енгізуге болады-бұл қауіпсіз және тиімді.
- Вакциналар **ҚАУІПСІЗ, ТИІМДІ, АҚЫСЫЗ** және мемлекеттік әрі жеке медициналық мекемелерде қолжетімді.

Иммундауды ілгерілетудегі рухани көшбасшылардың рөлі

1. Вакцинацияның рухани құндылығын уағыздау

Уағыздарда, сабақтарда және кездесулерде денсаулыққа қамқорлық жасау және аурудың алдын алу — бұл Алла **Тағаланың еркі мен сенушінің міндеті** екенін атап өтіңіз.

Өмірді қорғауға, әлсіздерге көмектесуге және балаларды қорғауға үйрететін қасиетті мәтіндерге сілтеме жасаңыз.

2. Жеке үлгі көрсету

Өздеріңіз бен отбасыларыңыз **вакцинациядан өткенін айтып**, қауым мүшелерін өз үлгіңізбен шабыттандырыңыз. Жеке куәлік кез келген сөзден гөрі сенімділікті нығайтады.

3. Қауымдағы мифтер мен қауесеттерді жоққа шығару

- Қауым мүшелерінің **сұрақтарына сабырлы және жанашырлықпен жауап беріңіз.**

8. ИММУНДАУ ҚЫЗМЕТІН КІМ ЖӘНЕ ҚАЙДА ҰСЫНАДЫ?

Қазақстанда барлық екпелер **тегін**, және барлық қауіпсіздік нормаларын сақтай отырып, **білікті медицина қызметкерлері** арқылы жүргізіледі.

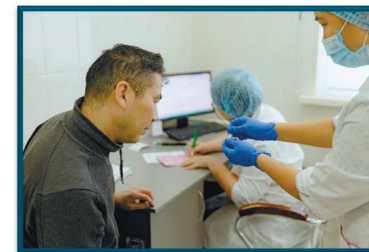

Егу қайда жасалады:

- Тіркелген жері бойынша **емханаларда** — егу кабинеттерінде.
- **Мектептегі медициналық кабинеттерде** — Ұлттық күнтізбеге сәйкес оқушыларға арналған.
- **Мобильді бригадалардың көшпелі сессиялары кезінде** — шалғай ауылдардың тұрғындары, кәсіпорындар мен ұйымдардың қызметкерлері үшін.

Мектептегі
медициналық кабинет

Емханада егу
кабинеті

9. ВАКЦИНАЛАР ҚАНШАЛЫҚТЫ ҚАУІПСІЗ?

Вакцинация — аурудан қорғаудың ең сенімді және тиімді әдістерінің бірі. ДДҰ бағалауынша, жыл сайын ол бүкіл әлемде 2–3 миллион адамның өмірін сақтап қалады.

Вакциналардың қауіпсіздігін тексеру тәсілі:

1. Вакцина қолдануға рұқсат етілмес бұрын бірнеше кезеңдегі клиникалық сынақтардан өтеді, әртүрлі халық топтарында тексеріледі.
2. Халықаралық және ұлттық органдар (мысалы, ДДҰ, АҚШ-тағы FDA, Еуропадағы ЕМА, Қазақстанның Денсаулық сақтау министрлігі) вакциналардан алынған нәтижелерді мұқият тексереді және бағалайды.
3. Рұқсат тек пайда ықтимал тәуекелдерден әлдеқайда жоғары болған жағдайда беріледі.

4. Вакцина қолданылғаннан кейін дәрігерлер мен мамандар тұрақты бақылау жүргізеді, кез келген реакцияларды арнайы жүйелерге хабарлайды.

Вакциналардың құрамындағы барлық компоненттер бірнеше рет тексеріледі.

Барлық вакциналар ТЕГІН, ТИІМДІ және ҚАУІПСІЗ; оларды мемлекет сатып алады және сапаны қатаң бақылаудан өтеді.

БАЙЛАНЫС, АҚПАРАТТАНДЫРУ ЖӘНЕ ІЛГЕРІЛЕТУ

1. Рухани көшбасшылардың иммундауды ілгерілетуге қатысуы неге маңызды?

Рухани көшбасшылар қоғам өмірінде ерекше орын алады. Барлық діндерде денсаулық пен өмірді сақтау — қасиетті міндет. Рухани көшбасшылар адамдарға иммундау сүйіспеншіліктің, жанашырлықтың және жауапкершіліктің көрінісі екенін түсінуге көмектесу арқылы сенім дауысы бола алады.

Рухани көшбасшылардың сөзі — сенім, үміт пен моральдық бағдар көзі. Адамдарда күмән немесе қорқыныш болған жағдайда, дәл рухани жетекшілер вакцинацияны сенім, махаббат және жауапкершілік әрекеті ретінде көруге көмектесе алады. Олар рухани құндылықтар мен ғылыми білімді байланыстыра отырып, балалар, отбасылар және қоғам үшін иммундаудың пайдасын үйлесімді түсіндіріп бере алады.

2 Неліктен рухани көшбасшылардың қатысуы соншалықты маңызды?

- Олар моральдық бағдар береді және денсаулық — бұл Алланың сыйы, оған қамқорлық жасау қажет екенін еске салады.
- Қауымдастықтарда сенім мен бірлікті қалыптастырып, саналы шешімдер қабылдауға ықпал етеді.
- Қиын жағдайларда көмектесіп, рухты көтеріп, үміт береді.
- Адамдардың сенімдері мен әрекеттеріне әсер етіп, өмірді сақтайтын таңдаулар жасауға көмектеседі.

Әлемнің барлық діндерінде өмірді сақтау және денсаулыққа қамқорлық жасау — қасиетті міндет.

Сондықтан рухани көшбасшылардың вакцинацияны ілгерілетуге қатысуы тек медицинаны қолдау емес, рухани міндет болып табылады: адамдарға, балаларға, отбасыларға және қоғамға өзін қорғауға көмектесу.

«Шынында да, Алла ауруды жаратты, ал дәріні де жаратты. Сондықтан емдеңіздер!» — деп Мұхаммед пайғамбар (Анастан хадис) үндеді.

Рухани көшбасшылар рухани құндылықтар мен ғылыми білімді біріктіре алады, вакцинацияның пайдасы туралы үйлесімді түсіндіреді және медицина мен иман арасындағы сенімді нығайтады.